

Priorita

Informační zpravodaj Státního fondu životního prostředí ČR | www.sfzp.cz

číslo 6
červen 2021
zdarma

▶ DO OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ JDOU MILIARDY str. 2

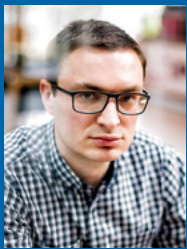
▶ JAK NA **ODPOVĚDNÉ ZADÁVÁNÍ ZAKÁZEK** str. 8

▶ **HUMPOLECKÝ PARK** VYHLEDÁVAJÍ RODINY S DĚTMI str. 10

▶ V PÍSKU **ZACHRAŇUJÍ ŽÁBY** str. 16

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

slovem revoluce by se asi nemělo moc plýtvat, ostatně často se jím označují

události zpětně, když je zřejmé, že to opravdu revoluce byla. Přejít české energetiky na obnovitelné zdroje ale tímto slovem určitě označit můžeme.

Opouštíme energii z uhlí a vsadíme více na slunce, vítr a další zdroje. Ze století páry pře-

jdeme do století udržitelné energie. Bude to stát peníze, významnou pomocí bude Modernizační fond, který teď nabízí nové výzvy právě na nové, obnovitelné zdroje energie.

Nejen energií živ je člověk. Svě o tom vědí lidé, kteří se dostali do sociálně nepříznivé situace. Takovým lidem pomáhají potravinové banky a jejich spřátelené organizace. Bohužel ani v dnešní době zdaleka není standardem, že žádný člověk nebude strádat hladem, a během korona krize naneštěstí počet těchto lidí stoupl. Na druhé straně končí tuny nespotřebovaných potravin vyhozené v odpadu. Potravinové banky se snaží tuto díru zacelit. Pomůže jim v tom dotace, díky které mohou vybudovat či rozšířit dosavadní sklady, aby se k lidem dostalo potravin co nejvíce.

Jako obvykle představujeme místa, kde dotace již pomohly. Například v Humpolci se podařilo zrekonstruovat park, který se má stát kulturním středem města. Pokud budete mít někdy cestu na Vysočinu, určitě se v Humpolci zastavte, je to krásné město. Mezi další úspěšné projekty patří revitalizace říčky Trkmanky, vysazení vzácných tisu nebo třeba adaptační plán jihočeského města.

Rád bych vás také upozornil na seriál, který se bude věnovat odpovědnému zadávání zakázek. Je to problematika relativně nová a věříme, že text bude pro zadavatele užitečný. V prvním díle přinášíme obecnější přehled, co je šetrná budova, jaké má výhody a jaká jsou její kritéria.

Příjemné čtení přeje

JAN RÖDLING
šéfredaktor

▶ REVOLUCE V ZELENÉ ENERGETICE JE TADY, DO OBNOVITELNÝCH ZDROJŮ POŠLE MŽP MILIARDY

Foto: ©Pixabay/Sebastian Ganso

Zájemcům o výrobu čisté energie z obnovitelných zdrojů se otevírá obrovská příležitost.

Ministerstvo životního prostředí spouští dotace na výstavbu nových fotovoltaických elektráren.

Z Modernizačního fondu na ně vyčlenilo v prvních výzvách 4,5 miliardy korun, peníze ale plánuje postupně přidávat.

Podstatné zvýšení podílu čisté energie vyrobené z obnovitelných zdrojů je prioritou České republiky na další desetiletí a právě Modernizační fond bude v této transformaci hrát zásadní roli. V následující dekádě přinese do Česka minimálně 150 miliard korun, neustále rostoucí ceny emisních povolenek ale naznačují, že částka by ve finále mohla být téměř dvojnásobná. Na rozvoj obnovitelných zdrojů půjde podstatná část, bezmála 40 procent.

„Stojíme na prahu revoluce ve využívání obnovitelných zdrojů, které urychlí modernizaci našeho hospodářství a významně přispějí ke snížení škodlivých emisí. To je také důvod, proč do nich v následujících letech půjde rekordní množství peněz. Podpora bude čisté investiční, proto na rozdíl od solárního boomu v roce 2009 podpořené instalace žádným způsobem nezatíží státní rozpočet provozní podporou. V předregistračních výzvách jsme obdrželi přes devět tisíc projektových záměrů a 90 % z nich se týká právě fotovoltaiky. Takže čekáme opravdu velký zájem a jsem zvědavý, kolik projektů se do ostrých výzev nakonec přihlásí,“ říká ministr životního prostředí Richard Brabec.

Českou energetiku bezpochyby čeká velká proměna. Její těžiště se postupně přesune z uhlí na nízkouhlíkovou energii. Změna přispěje k decentralizaci zdrojů, miliardové investice nakopnou covidem utlumenou ekonomiku a pomohou restrukturalizovat pracovní trh. Zatímco nyní tvoří zelená energie přibližně 15 % celkové spotřeby energie v ČR, v roce 2030 už by to mělo být nejméně 22 %, což je národní cíl stanovený ve Vnitrostátním plánu ČR v oblasti energetiky a klimatu a Modernizační fond tento cíl dokáže bezpochyby překonat.

Na konci dubna ministerstvo spolu se Státním fondem životního prostředí ČR vyhlásily první ostré výzvy z Modernizačního fondu pro teplárny, nyní navazují dotacemi na výstavbu fotovoltaických elektráren. Dotační výzvy spouští dvě, jednu miliardu rozdělí v průběžné (nárokové) výzvě pro projekty s instalovaným výkonem elektrické energie do 1 megawattu (MW), dalších 3,5 miliardy je připraveno pro větší elektrárny s výkonem nad 1 MW, které se mohou hlásit do jednokolové (soutěžní) výzvy. V zá-

vislosti na velikosti podniku a typu instalace elektrárny mohou zájemci dosáhnout na dotaci ve výši až 50 % celkových výdajů na projekt.

„K tomuto rozdělení jsme přistoupili, abychom nastavili rovnocenné podmínky a malé projekty nemusely soupeřit s velkými. Nyní podpoříme pouze fotovoltaické elektrárny. S ostatními obnovitelnými zdroji počítáme v dalších letech, až skončí jejich podpora z dotačních programů Ministerstva průmyslu a obchodu,“ vysvětluje ministr Richard Brabec.

Ze stejného důvodu nebudou v aktuálních výzvách podporovány střední instalace fotovoltaiky u podnikatelských subjektů, veřejných budov a FVE na obytných budovách v případech, kdy se jedná o projekty pouze s jedním předávacím místem do distribuční nebo přenosové soustavy. „Pro tyto menší zdroje totiž existuje již řada dotačních programů, jako je např. OPPIK, navazující OPTAK nebo program Nová zelená úsporám. Jakkmile se peníze v těchto programech vyčerpají, zařadíme i tyto projekty pod Modernizační fond,“ doplňuje ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman, jehož úřad má administraci dotací z Modernizačního fondu na starosti.

Hodnocení žádostí bude odlišné podle velikosti elektrárny. Záměry do výkonu 1 MW budou vyhodnocovány průběžně a pro určité maximální výše podpory se použijí jednotkové dotace. Projekty nad 1 MW budou mezi sebou soutěžit, body jim budou přidělovány podle několika kritérií na základě nákladové efektivity a technické úrovně projektu. Regiony postižené útlumem těžby uhlí – Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký kraj – budou při bodování zvýhodněny.

„Efektivita soutěže bude zaručena podmínkou, že může být rozdělena maximálně 70 % z celkové požadované dotace předložených projektů. To znamená, že i v případě, kdy bude předloženo méně projektů, než je vyhlášená alokace výzvy, dostane se jen na ty neefektivnější. Při výběru projektů bude rovněž zohledněna vládou schválená podmínka, kdy 60 % prostředků je určeno pro stávající výrobce elektřiny, kteří splňují podmínky evropské směrnice pro obchodování s emisními povolenkami, podle jejího článku 10c,“ upřesňuje Petr Valdman.

Na přípravě obecných podmínek programu RES+, ze kterých vychází samotné nastavení výzev, se podílela i Komora obnovitelných zdrojů energie, jež je řádným členem Platformy Modernizačního fondu a jejíž zástupci tak měli možnost se průběžně vyjadřovat k připravovaným návrhům dokumentů a poskytovat cennou zpětnou vazbu.

„Modernizační fond a jeho RES+ jsou základní nástroje státu pro akceleraci rozvoje nových obnovitelných zdrojů a odchodu od uhlí. Víťame a podporujeme důraz na rozvoj malých a středních lokálních fotovoltaik pro všechny zájemce, je to nezbytný nástroj pro decentralizaci, dekarbonizaci a demokratizaci energetiky,“ dodává Štěpán Chalupa, předseda Komory obnovitelných zdrojů energie.

Elektronický příjem žádostí bude v obou výzvách zahájen 12. července 2021. Žádosti mohou podávat všichni zájemci, kteří se již dříve zapojili do předregistrační výzvy. V případě průběžné výzvy pro malé projekty bude možné žádosti podávat do 15. listopadu letošního roku, současně výzva pro velké projekty bude uzavřena 29. října 2021. ●

Menší projekty z programu HEAT mohou získat podporu i po naplnění alokace

Státní fond životního prostředí ČR přichází ještě před spuštěním příjmu žádostí v rámci prvních výzev programu HEAT s pozitivní zprávou pro potenciální žadatele.

Podmínka ukončení příjmu žádostí na podporu menších projektů po naplnění dvojnásobku alokace je zrušena. Veškeré žádosti předložené po naplnění původní alokace budou zařazeny do zásobníku.

Úprava první výzvy se vztahuje na podporu projektů zaměřených na modernizaci zdrojů v teplárenství, jejichž požadovaná podpora nepřesahuje 15 milionů eur. Veškeré žádosti, které budou předkládány i po naplnění alokace výzvy, budou v případě splnění všech stanovených podmínek zařazeny do zásobníku. Prostředky na podporu budou navýšeny z dalších financí zobchodovaných emisních povolenek. Díky tomu se žadatelům otevře cesta k rychlejšímu financování.

„Snažíme se, aby co nejvíce provozovatelů soustav zásobování teplem mělo možnost předložit své žádosti o dotaci, a proto jsme přistoupili ke zrušení tohoto omezení. Úprava je reakcí i na vzrůstající cenu emisních povolenek v Evropské unii, v jejímž důsledku zdražuje elektřina. Oba faktory ohrožují provoz některých tepláren a my tímto krokem umožňujeme rychlejší přípravu a kontrolu projektů i přesto, že Česká republika má na počátku čerpání prostředků z Modernizačního fondu pouze jejich omezené množství,“ vysvětluje ministr životního prostředí Richard Brabec.

„Cílem dotačních výzev z programu HEAT, které čerpají peníze z Modernizačního fondu, je napakat zajistit rychlý přechod tepláren na čisté zdroje energie pro výrobu tepla. Tato zásadní transformace přinese čistší vzduch a zajistí i nadále cenově dostupné teplo,“ dodává Petr Valdman, ředitel Státního fondu životního prostředí ČR.

Žádosti mohou podávat všichni zájemci, kteří se již dříve zapojili do předregistrační výzvy, a to do 14. ledna 2022 prostřednictvím informačního systému AIS SFŽP ČR. ●

ECHO

V Obříství vyrostla nová dubová alej Bedřicha Smetany

Celkem třicet vzrostlých dubů zasadili dobrovolníci ve středočeské obci Obříství. Tato výsadba je součástí celonárodní iniciativy Sážíme budoucnost, jejímž cílem je vysázet na území České republiky deset milionů nových stromů. Nově vysazená dubová alej ze stromů vypěstovaných místní společností ponese jméno Bedřicha Smetany. Slavný český skladatel prožil totiž právě v této malé obci kousek od Mělníka několik šťastných let svého života a přesně před 155 lety zde také dokončil Prodanou nevěstu.

Nádraží v Bílině změní vzhled

Rozsáhlá rekonstrukce výpravní budovy vlakového nádraží v Bílině na Teplickou by měla začít v letošním roce. Plánované opravy zahrnují zateplení fasády a rekonstrukci střechy. Zásadních změn se dočká i interiér včetně novinek pro cestující s hendikepem. Nově budou na nádraží bezbariérové toalety a vybudován bude i bezbariérový vstup do podchodu k nástupišťům. Předpokládané celkové investiční náklady do budovy z roku 1968 jsou vyčísleny na 55 milionů korun. Železničáři prověřili možnost získání dotace z Operačního programu Životní prostředí. Rekonstrukce nádražní budovy, která byla částečně opravena již před dvaceti lety, by měla skončit nejpozději v únoru roku 2023.

Letohrad hledá dodavatele pro rekonstrukci Domu kultury

Město Letohrad vyhlásilo veřejnou zakázku na opravy Domu kultury. Předpokládané náklady dosahují 208,1 milionu korun. Se zahájením prací se počítá v září letošního roku a s ukončením v červenci roku 2023. Jedná se o kompletní rekonstrukci, přístavbu a novostavbu stávajícího domu kultury z konce 70. let 20. století tak, aby vyhovoval novým požadavkům na provoz domu kultury a umístění Základní umělecké školy do objektu. Vstupní část bude doplněna o nový vstup s víceúčelovými sálami. Stávající střechy nad hledištěm i jevištěm budou rekonstruovány, jejich objem a výška se nemění. Projekt řeší také parkování, komunikace a zeleň v bezprostředním okolí. Zakázka má být spolufinancována z Operačního programu Životní prostředí.

Končící období OPŽP 2014–2020

je ve znamení dočerpávání peněz

Monitorovací výbor Operačního programu Životní prostředí na videokonferenčním jednání, které proběhlo v rámci 8. per rollam projednávání, probíral dobíhající programové období.

Na úvod náměstek ministra životního prostředí pro řízení sekce fondů EU, finančních a dobrovolných nástrojů Jan Kříž rekapituloval současný stav. „Program se chýlí k závěru z pohledu zazávazkování, řada výzev je již ukončena. Alokace Fondu soudržnosti je již vyčerpána, v rámci Evropského fondu pro regionální rozvoj ještě některé výzvy dobíhají,“ uvedl. Dodal, že do posledních uzavřených výzev bylo podáno velké množství žádostí o podporu, čímž došlo k výraznému překročení alokací výzev. Velký převis projektů je evidován u opatření energetických úspor veřejných budov. Předpokládá se zde proto vznik tzv. zásobníků projektů.

Mezi klíčové body jednání patřil návrh realokací mezi vybranými prioritními osami a specifickými cíli programu v oblasti Fondu soudržnosti. Jejich hlavním cílem je vybalancování jednotlivých oblastí podpory a zajištění přijatelného deficitu programu. V této souvislosti Jan Kříž nastínil nové možnosti podpory pro některé projekty OPŽP v rámci aktuálně vyjednávaného Národního plánu obnovy. Úspěšní žadatelé v rámci opatření energetických úspor veřejných budov, jejichž projekty nebude možné podpořit z prostředků OPŽP z důvodu vyčerpání alokace výzev, budou mít možnost čer-

pat peníze z Národního plánu obnovy, ve kterém budou na tato opatření vyhrazeny 4 miliardy korun. Národní plán obnovy je v gesci Ministerstva průmyslu a obchodu, nicméně žádosti na energetické úspory a oblast budov bude administrovat Státní fond životního prostředí ČR.

Současně Ministerstvo životního prostředí intenzivně pracuje na přípravě nového programového období, které je diskutováno s příslušnými partnery prostřednictvím tzv. platformy pro přípravu Operačního programu Životní prostředí 2021–2027. Další jednání této platformy je plánováno na červen 2021. ●

Potravinové banky rozšíří sklady,

díky tomu pomohou více lidem

Více jídla, které by skončilo v popelnicích, se dostane k potřebným lidem.

Potravinové banky s přispěním dotací z Operačního programu Životní prostředí rozšíří skladovací kapacity a díky tomu zachrání a rozdělí více potravin.

Pro mnohé prodejce a producenty potravin je nejjednodušší přebývajícím potravinám vyhodit. V odpadech tak končí tuny jídla. Přítom u nás žije mnoho lidí, kterým by vyhozené jídlo pomohlo v jejich nepříznivé sociální situaci. Vedle sociálního rozměru má záchrana potravin i ekologický aspekt.

Ubyde mnoho odpadu, který by jinak končil na skládkách.

Potravinové banky jsou mezičlánkem, který zamezuje plýtvání. Jídlo přebírají od prodejců a následně jej rozdělují odběratelským organizacím. Ty je pak předávají přímo konkrétním lidem. Na posílení logistické infrastruktury byla zaměřena dotační výzva z Operačního programu Životní prostředí. Nyní dostalo zelenou sedm projektů.

S pomocí dotačních peněz se rozšíří skladovací kapacity a distribuční možnosti potravinových bank takřka v celé republice. „Celkem rozdělíme skoro 174 milionů korun, které půjdou na sedm projektů potravinových bank,“ uvádí ředitel Státního fondu životního prostředí ČR Petr Valdman. Lepší logistické zázemí získají například banky v Libereckém, Ústeckém či Jihočeském kraji, v plánu je také vybudování centrálního skladu potravinové pomoci, který bude sloužit celé republice.

Pro neziskové potravinové banky to znamená výrazné posílení kapacit. „V současné chvíli je to tak, že nemáme dostatečné skladové prostory. Ty, co máme, si drazce pronajímáme a musíme do nich investovat, aby byly vhodné pro skladování potravin. Dotace nám dovolí mít vlastní prostory, což nám umožní získávat více potravin a efektivněji je přerozdělovat,“ říká Veronika

Láchovej, ředitelka České federace potravinových bank.

V době po koronavirové krizi je distribuce zachráněných potravin ještě naléhavější. „Bohužel, poptávka se nám velmi výrazně zvedla, až o šedesát procent, a přičítáme to právě koronakrizi. Během ní se také ukázalo, že naše skladovací kapacity nestačují,“ popisuje Veronika Láchovej. Kvůli restrikcím některým producentům či distributorům zbylo hodně jídla, třeba mraženého pečiva nebo ovoce. „Je jasné, že nám to nemohou vozit po jedné dvou paletách, proto potřebujeme místo, kde můžeme uskladnit hodně zboží najednou,“ dodává.

Na lepší prostory se mohou například těšit v potravinové bance v Liberci. „Nyní jsme v objektu města, využíváme jeho část. Dotace nám ho umožní odkoupit a rozšířit se do celého objektu. Chystáme se jej také opravit, čímž snížíme provozní náklady, především za energie,“ říká ředitel potravinové banky Libereckého kraje Josef Vlček. Větší zázemí banka potřebuje, protože se jí daří navazovat spolupráci s dalšími výrobci.

Bankám nehrozí, že by jídla nebylo dost. Jak popisuje ředitelka Federace Veronika Láchovej, stále hodně jídla končí v odpadu. Velký prostor pro spolupráci vidí nejen u prodejců, ale i přímo u producentů a dopravců potravin. ●

Foto: archiv SFŽP ČR

Ministr Richard Brabec slavnostně otevřel depozitář Krkonošského muzea

Krkonošské muzeum Správy KRNAP uchovává doklady o vývoji Krkonoš a o životě ve zdejšímu regionu. Teď slavnostně otevřelo nový depozitář.

V minulosti neměly desítky tisíc sbírkových předmětů požadované podmínky k uložení. Správa KRNAP proto s podporou evropských fondů z Integrovaného regionálního operačního programu vybudovala v Hořejším Vrchlabí depozitář nový, zcela odpovídající současným standardům. Slavnostně jej otevřel ministr životního prostředí Richard Brabec.

„Těší mne, že mohu depozitář symbolicky otevřít jen pár dní po 58. výročí vzniku Krkonošského národního parku. Symbolika je v tomto případě velmi důležitá. Parky jsou pro nás totiž výkladními skříňkami

mi z pohledu ochrany přírody a zároveň zachovávají i naše prostředí kulturní a historické. A depozitář, stejně jako dobrá spolupráce s obcemi, jejichž zástupce je zde dnes s námi, k ochraně těchto hodnot pomůže. Nechtě tedy depozitář dobře sloužit,“ uvedl ministr Richard Brabec.

„Krkonoše mají krásnou a jedinečnou přírodu. Stejně tak cenná je i kultura a dědictví našich předků. Jsme rádi, že zde máme Krkonošské muzeum, které o zachování tohoto dědictví pečuje,“ řekl Jan Sobotka, senátor, starosta města Vrchlabí a předseda Svazku měst a obcí Krkonoše.

„Všechny jednotlivé pobočky Krkonošského muzea Správy KRNAP ve Vrchlabí, v Jilemnici a Pasekách nad Jizerou dosud používaly k uložení sbírek vlastní depozitáře v prostorách daného muzea – půdy, kanceláře, ale i v pronajaté prostory. Lze si tedy představit, že tyto depozitáře nebyly vždy ideálním místem pro skladování cenných dokladů o životě v Krkonoších a hlavně kapacitně nedostačovaly rozrůstajícím se sbírkám jednotlivých pracovišť. Krkonošské muzeum dlouhodobě hledalo nové prostory k uskladnění sbírkových předmětů a řešení přišlo v podobě speciální výzvy pro muzea z programu IROP,“ přiblížil situaci ředitel Správy KRNAP Robin Böhnisch. ●

Osvětlovací příručka pro obce, projektanty i občany pomůže se světelným znečištěním

Ministerstvo životního prostředí vydává novou pomůcku pro obce, ale i další zájemce, kteří chtějí omezit světelné znečištění ve městech a jejich okolí.

Jednoduchá osvětlovací příručka Doporučení pro moderní osvětlování je aktualizací příručky pro obce z podzimu 2017. Nově se kromě veřejného osvětlení zabývá i možnostmi šetrného svícení ve venkovním prostoru obecně. Vznikla s přispěním členů meziresortní pracovní skupiny pro problematiku světelného znečištění.

V dokumentu najdou zástupci obcí, projektanti, provozovatelé soukromého osvětlení, ale i občané řadu informací o tom, co je světelné znečištění, jaké má zdravotní rizika, dopady na přírodu, pozorování hvězdné oblohy, plynutí energií či bezpečnost. Příručka pomůže vybrat nejvhodnější osvětlení a zorientovat se ve správném nastavení a možných parametrech osvětlení. Popisuje jednoduchá pravidla, jak svítit co nejefektivněji a zároveň minimalizovat negativní vlivy světla během noci na přírodu i obyvatele, a také možnosti, jak se bránit světelnému znečištění či rušivému světlu. Příručka je ke stažení na webu ministerstva, najdete ji i jako přílohu této tištěné Priority. ●

Zásady šetrného osvětlování

- Svíte jen tam, kde je potřeba. Nesvíte lidem do oken, do okolní krajiny ani na oblohu, neosvětľujte stromy a vodní plochy
- Svíte pouze dolů, používejte svítidla vhodná pro danou situaci a nenaklánejte je. Dobře zvažte, kam je nejlepší svítidla nainstalovat.
- Nesvíte zbytečně silně a využívejte možnosti světlo ztlumit, když je malý provoz. Pokud není osvětlení potřeba, vypněte ho nebo ztlumte na minimum.
- Používejte teplé odstíny světla. Teplota chromatičnosti by neměla přesahovat 2700 K.
- Po projektantovi a dodavateli požadujte šetrné osvětlení.

Přečtěte si nové pokyny pro zadávání zakázek spolufinancovaných SFŽP ČR

Zveřejnili jsme nové Pokyny pro zadávání zakázek pro programy spolufinancované z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR.

Pokyny upravují pravidla pro zadávání a administraci zakázek a veřejných zakázek, které SFŽP ČR spolufinancuje v rámci Národního programu Životní prostředí, Modernizačního fondu a dalších nově vyhlášených programů. Platné jsou pro výzvy vyhlášené po 26. dubnu 2021.

Nové pokyny jsou obecně závazné pro všechny žadatele a příjemce prostředků z rozpočtu Státního fondu životního prostředí ČR, pokud veřejný dokument příslušného programu odkáže na jejich aplikaci (např. výzva k předkládání žádostí o poskytnutí podpory v rámci Národního programu Životní prostředí).

Pro již vyhlášené výzvy platí, že žadatelé a příjemci postupují podle pokynů uvedených v uveřejněných výzvách (Pokyny OPŽP, Pokyny pro zadávání veřejných zakázek v rámci Finančních mechanismů Norska 2014–2021).

Nové pokyny SFŽP ČR vycházejí z Pokynů pro zadávání veřejných zakázek v Operačním programu Životní prostředí pro období 2014–2020. Ty zůstávají beze změny a uplatní se při zadávání zakázek žadateli o podporu a příjemci podpory, kteří zadávají zakázky při realizaci operací spolufinancovaných z Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014–2020.

Obdobně zůstávají beze změny pravidla pro zadávání zakázek a veřejných zakázek spolufinancovaných ze zdrojů FM Norska v období let 2014–2021 v rámci programu Životní prostředí, ekosystémy a změna klimatu. Zadávání zakázek a veřejných zakázek spolufinancovaných z tohoto programu se nadále řídí Pokyny pro zadávání veřejných zakázek v rámci Finančních mechanismů Norska 2014–2021. Text pravidel najdete na webu www.sfzp.cz. ●

► MŽP POSKYTUJE 12 MILIONŮ ČESKÝM PARTNERŮM V PROGRAMU LIFE 2014–2019

Ministerstvo životního prostředí vyhlašuje výzvu k předkládání žádostí o podporu z národních zdrojů alokovaných pro program LIFE. **Výzva LIFE Partner je určena partnerům hlavních příjemců v tradičních projektech, které získaly podporu ve výzvách Evropské komise v letech 2014–2019 a jsou v současnosti v realizaci.**

„Čeští žadatelé v pozici projektového partnera měli doposud jen malé možnosti ucházet se o podporu z národních zdrojů. To se touto výzvou mění. Nejen že pomůžeme českým institucím a organizacím usnadnit realizaci projektů s evropským přesahem, ale zároveň je motivujeme k přípravě a podávání dalších projektů LIFE, které významně přispívají k naplňování cílů české environmentální a klimatické politiky,“ říká Tomáš Kažmierski, ředitel odboru finančních a dobrovolných nástrojů MŽP.

Podpora s celkovou alokací 12 milionů korun je určena pro spolufinancování partnera tradičního projektu realizovaného v podprogramu Životní prostředí nebo podprogramu Klima. Výše podpory udělené žadateli v rámci této výzvy činí max. 20 % z celkových způsobilých výdajů projektu připadajících na rozpočet partnera v projektu a zároveň ne více než 750 000 Kč.

O podporu na spolufinancování výdajů mohou žádat partneři projektů financovaných na základě grantové dohody v rámci programu LIFE, které jsou ke dni vyhlášení výzvy v realizaci, přičemž ukončení projektu není plánováno dříve než na konci listopadu roku 2021. Žadatelé se také musí aktivně podílet na realizaci projektu a vkládat do rozpočtu projektu vlastní finanční příspěvek.

Program LIFE byl zahájen v roce 1992 a je jediným finančním nástrojem Evropské unie zaměřeným výlučně na opatření v oblasti životního prostředí a klimatu. Hraje proto klíčovou roli při podpoře provádění právních předpisů a politik Evropské unie v těchto oblastech spolufinancováním projektů s přidanou hodnotou pro evropské zájmy. ●

NOVÉ PROGRAMOVÉ OBDOBÍ

Evropský parlament přijal nové nařízení o programu LIFE. Na jeho základě bude připraven víceletý pracovní program na léta 2021–2024 a výzvy pro nové projekty.

Bude mít čtyři podprogramy:

- Příroda a biologická rozmanitost
- Oběhové hospodářství a kvalita života
- Zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně
- Přechod na čistou energii

► Program **Prostředí pro život** nabízí 150 milionů na výzkum sucha a změny klimatu

Do konce června je otevřená již pátá veřejná soutěž na podporu aplikovaného výzkumu, experimentálního vývoje a inovací v oblasti životního prostředí v programu Prostředí pro život.

Pro výzkumné týmy je připraveno dalších 152 milionů korun na 32 prioritních cílů, například právě ochrana půdy před erozí. Program vyhlašuje Technologická agentura České republiky ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

„V ochraně životního prostředí potřebujeme další výzkum v celé řadě tematických oblastí. Nejen v ochraně půdy a vůbec přírody a krajiny, ale i v takzvané technické ochraně prostředí. Stále větší pozornost věnujeme i společenskovo vědním aspektům. Zajímá nás například hodnocení přispívku různých veřejných výdajů na dosahování cílů udržitelného rozvoje nebo pojištění environmentálních rizik zejména ve spojitosti s dopady změny klimatu,“ vysvětluje ministr životního prostředí Richard Brabec.

Pátá veřejná soutěž programu Prostředí pro život je otevřena pro podprogram 1 – Operativní výzkum ve veřejném zájmu. Jeho cílem je zjednodušit a zefektivnit veřejnou správu a zkvalitnit řízení a regulaci v oblasti životního prostředí. Ministerstvo životního prostředí upřesnilo témata

v 32 prioritních výzkumných cílech. Osm z nich je přímo zaměřeno na sucha a další problematiku změny klimatu a dalších deset pak nepřímo na dílčí technické a společenské problémy jak adaptace na změnu klimatu, tak omezování příspěvku ke změně klimatu (mitigace).

Výstupy programu mají pomáhat nejen samotnému ministerstvu, ale i dalším orgánům ochrany životního prostředí na celostátní, krajské i obecní úrovni. V minulosti získal podporu například projekt, který pomáhá snížit množství vzniklého stavebního a demoličního odpadu a zvýšit jeho opětovné využití. Další výzkum se zaměřil na praktické možnosti, jak snížit negativní dopady intenzivního zemědělství na včely a čmeláky jako opylovače. Jiný projekt se zabýval dopadem možných daní a poplatků na snižování emisí ze silniční dopravy do roku 2030.

Do veřejné soutěže se mohou hlásit jednotliví uchazeči nebo jejich konsorcia.

Nemusejí to být jen výzkumné organizace, ale i podniky a neziskové organizace. Důležité je doložit, že výsledky projektu bude některý orgán veřejné správy, případně správce veřejného majetku, využívat ve své konkrétní činnosti ve prospěch životního prostředí.

„Výzkum, vývoj a inovace jsou důležité nástroje ochrany životního prostředí, proto se snažíme získat další prostředky do programu Prostředí pro život nejen ze státního rozpočtu, ale například i z evropského Nástroje na podporu oživení a odolnosti (Recovery and Resilience Facility, RRF) prostřednictvím Národního plánu obnovy České republiky,“ připomíná Jan Kříž, který řídí sekci fondů EU, finančních a dobrovolných nástrojů.

Zájemci o podporu se mohou hlásit s návrhy výzkumných projektů až do 30. června 2021, a to prostřednictvím informačního systému ISTA. Zadávací dokumentace včetně formálních náležitostí je zveřejněna na webu TA ČR. ●

► **Adaptuj Budějovice:** Město spustilo informační portál o dopadech klimatické změny

Budějovice se připravují na dopady klimatické změny. **Spustily web pro občany.**

Budějovičtí na něm najdou informace o možnostech zapojení se do přípravy strategie stejně jako inspiraci pro vlastní byt, dům či zahradu, jak čelit vedrům, suchu nebo bleskovým povodním. Na tomto internetovém portálu budou postupně zveřejňovány pozvánky na související akce, nově zpracované dokumenty a plány města nebo novinky ze světa moderních technologií, které nám pomáhají přispůsobit se dopadům klimatické změny.

„Přestože internetovou stránku spouštíme nyní, u příležitosti přípravy adaptační strategie, chceme, aby se stala trvalým zdrojem informací a inspirace

pro obyvatele města v oblasti péče o zeleň a adaptací na klimatickou změnu,“ říká ke zprovoznění portálu náměstek primátora Ivo Moravec.

„Internetová stránka *adaptuj-budejovice.cz* je důležitou součástí naší komunikace s veřejností. Jejím prostřednictvím budeme zájemce zvat na komentované vycházky, veřejná projednání nebo pořádat různé ankety,“ dodává Martin Ander z Nadače Partnerství, která se na přípravě adaptační strategie podílí.

Cílem této strategie je vytvořit plán konkrétních opatření, která městu v budoucnu pomohou lépe čelit vlnám veder, sucha nebo přívalem dešťům. Výsledný dokument by měl být hotov do dubna 2022. Jeho zpracovatelem je konsorcium společnosti Raddit consulting, Ekotoxa a Nadače Partnerství. Příprava adaptačního plánu je podpořena finančními prostředky z Norských fondů. ●

► **Liberecký Čmelák** vysadí tisíc tisíc červených ve dvaatřiceti lokalitách

Organizace Čmelák získala dotaci z Norských fondů na podporu výskytu tisů červeného v Libereckém kraji. Součástí projektu je důkladné zmapování stávající tisové populace v kraji, příprava dlouhodobé strategie na jeho podporu, výsadby vzrostlých sazenic a sběry osiva.

Celkem bude vysazeno tisíc nových sazenic do lesních porostů ve dvaatřiceti lokalitách. Důležitou aktivitou bude i vyhledání dalších stanovišť pro výsadby v budoucích letech. „Tis je rozhodně dřevina, která si naši podporu zaslouží. Věříme, že dvouapůlletý projekt, který se rozběhne v polovině roku 2021, napomůže obrátit dlouhodobý trend úbytku tohoto druhu v krajině. Naším cílem je zajistit, aby se v budoucnu do lesů v kraji každoročně navracelo minimálně tisíc kusů této dřeviny,“ říká Jiří Antl, koordinátor projektu.

Získaná částka 2,6 milionu korun má pokrýt asi 80% nákladů. Peníze na spolufinancování chce Čmelák získat také od firem, kterým nabídne možnost zapojit se do obnovy konkrétních lokalit přímo na místě. Firmy se mohou na výsadbě podílet například formou tzv. teambuildingů.

„Tis červený roste velice pomalu, tříletá sazenička je velká jen okolo deseti centimetrů, takže budeme vysazovat stromky staré 7–10 let. Ačkoliv se jedná o naši původní dřevinu, tak na ni v naší krajině narazíte jen velmi zřídka, opravdu starých stromů je velmi málo,“ říká předseda spolku

Jan Korytář. Záchraně tohoto ohroženého stromu se Čmelák věnuje již čtvrtstoleť a za tu dobu vrátil do krajiny již kolem 650 kusů této vzácné dřeviny. ●

ECHO

Historická chata u Jeskyně na Špičáku je opravená

Turistická chata u jeskyně u Supíkovic na Jesenicku prošla v uplynulých měsících rozsáhlou omlazovací kúrou. Dřevěná budova byla ve špatném stavu, záměrem rekonstrukce bylo zachovat historický ráz hrázděné budovy. Stavební úprava obnovila doživající zděné i dřevěné konstrukce provozní budovy z přelomu devatenáctého a dvacátého století, celý objekt zateplila a vytvořila v něm moderní prostory pro návštěvníky i důstojné zázemí zaměstnancům. V budově je nové sociální zařízení pro návštěvníky, které nahradilo dosavadní mobilní toalety. Na zateplení pláště, podlah, stropů, střechy a výměnu otvorových výplní se jeskynní správě podařilo získat prostředky z Operačního programu Životní prostředí a programu Nová zelená úsporám.

V Kravařích upraví prostory u hřbitova

Nové stromy, keře, trávničky, lavičky, odpadkový koš nebo stojany na kola – to vše nově přibude na hřbitově v kravařské části Kouty, kde vznikne klidová zóna. V rámci realizace projektu dojde k odstranění, ošetření a výsadbě dřevin, včetně následné péče a založení trávníků. Bude pořízen také mobiliář, a to lavičky, odpadkový koš a stojany na kola. Kravařská radnice na tuto akci získala dotaci z Operačního programu Životní prostředí. Úprava prostranství se má realizovat v letošním roce, město předtím musí najít a vybrat zhotovitele.

Valdická věznice modernizuje kotelny

Rozsáhlá rekonstrukce zahrnuje hlavní plynovou teplovodní kotelnu i parní kotelnu v prádelně. Nového vytápění se dočká zároveň také kulturní dům ve Valdicích, který spravuje Věžeňská služba ČR. V budoucnu by měla modernizace pomoci věznicím šetřit energii, životní prostředí i finance. Věznice na opravy využila dotaci z Operačního programu Životní prostředí. Valdická věznice patří k největším zařízením svého druhu v Česku. Rozlohou se přibližuje deseti hektarům. Ve velké prádelně se při standardním provozu pere až 600 tun prádla nejen pro valdickou věznici, ale také pro třináct dalších věznic v severních a východních Čechách.

KVALITNÍ ŠETRNÉ BUDOVY VE VEŘEJNÝCH ZAKÁZKÁCH

Foto: Česká rada pro šetrné budovy

Přinášíme seriál o odpovědném zadávání veřejných zakázek. Text připravila Česká rada pro šetrné budovy ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí.

Ministerstvo životního prostředí

Odpovědné parametry jsou v rámci zakázek zohledňovány na dobrovolné bázi, resp. tento přístup je podporován různými autoritami již řadu let.

Více než čtvrt roku po nabytí účinnosti novely zákona č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, přetrvávají obavy zadavatelů z její aplikace. Stále mají nejasnosti kolem praktického využití ustanovení § 6 odst. 4, které říká, že zadavatelé jsou povinni dodržovat zásady sociálně odpovědného zadávání, environmentálně odpovědného zadávání a inovací.

Odpovědné parametry jsou však v rámci zakázek zohledňovány na dobrovolné bázi, resp. tento přístup je podporován různými autoritami již řadu let, byť to pro Česko neplatí úplně. Bez ohledu na několikaletou pauzu je tak i u nás dostupné relativně velké množství metodik a dokumentů, které mohou posloužit minimálně jako vodítko, a dokonce i příkladů dobré praxe, nevyjímaje oblast rekonstrukcí a výstavby budov. Posledně jmenované oblasti jsou však komplexní a orientovat se v nich nebývá jednoduché, především v případech, kdy pro zadavatele není příprava veřejných zakázek v této oblasti denním chlebem.

V následujícím seriálu bychom proto chtěli shrnout problematiku environmentálních a inovativních parametrů a přiblížit existující podklady v přehledu, který má zadavatelům pomoci zorientovat se v mnoha aspektech, jež jsou pro vznik kvalitního díla zásadní. Chtěli bychom představit možnosti zadavatele, jak docílit kvalitního díla a tím nejen dostat liteře zákona, ale spravovat efektivně vybudovanou a provozně optimalizovanou, a tedy i méně provozně nákladnou budovu.

Mnoho veřejných zadavatelů už má totiž zkušenost, že soutěžit stavbu nebo jakoukoliv jinou dodávku pouze „na cenu“ se nevyplácí, rozhodně ne z dlouhodobého hlediska, kdy musíme brát v úvahu náklady nejen na pořízení, ale také na provoz a údržbu. Pochopitelně to platí především u budov, které se staví nebo renovují s výhledem na desítky let dopředu.

Svět v současnosti prochází bezprecedentní – nejen ekonomickou – krizí vyvolanou pandemií koronaviru. Zatím se dá těžko předjímat, jaký dlouhodobý efekt to na nás a okolí bude mít. S jistotou ale máme před sebou ekonomicky složité období, se kterým se musíme vyrovnat na úrovni jak občanů, tak byznysu a veřejné správy. Ze zkušenosti víme, že v časech ekonomické krize je třeba udržet v co nejvyšší míře naplánované investice. Důležité je, aby stát při očekávaném ekonomickém útlumu působil tzv. proticyklicky, tedy navýšil investice z veřejných prostředků a snažil se nastavením ekonomického rámce maximálně vybudit i ty soukromé všude tam, kde je to možné. Zároveň to ale musejí být investice, které budou smysluplné a udržitelné a povedou k vyšší konkurenceschopnosti. Jednou z oblastí, která tyto podmínky splňuje, jsou kvalitní šetrné, energeticky úsporné budovy a jejich renovace.

V oblasti stavebních zakázek a související přípravy můžeme požadavky na sociálně a environmentálně odpovědný a inovativní přístup shrnout do pojmu šetrná budova.

Co je šetrná budova?

Šetrná budova má být šetrná vůči životnímu prostředí, svému vlastníkovi a uživatelům. To dělá z budov opravdu komplexní problém – a právě proto je nutné se už i fázi projektové přípravy věnovat komplexně. Životní prostředí, ekonomika a okolí nás všechny ovlivňují. To platí i pro budovy, v nichž trávíme téměř 90 % svého času.

Šetrnou se může stát kterákoliv budova, není to výhradní označení jen některého typu staveb. Nejdále je v tom asi sektor administrativních budov, jejichž šetrnost, respektive udržitelnost, se vyhodnocuje certifikačními systémy.

Hlavními principy jsou nízká energetická náročnost díky kvalitním obvodovým konstrukcím a využívání obnovitelných zdrojů, hospodaření se srážkovými a šedými vodami, zelené střechy a fasády, kvalitní větrání, osvětlení a akustika, efektivní automatizované řízení vytápění a chlazení nebo udržitelné materiály v souladu s principy cirkulární ekonomiky.

Výhody šetrných budov

Výhod šetrných budov můžeme jmenovat hned několik a jsou plně v souladu s naší definicí šetrné budovy. Šetrnost vůči životnímu prostředí je zřejmá: šetrné budovy jsou méně energeticky náročné, využívají ekologičtější materiály, jejichž výroba je pro životní prostředí méně zatěžující, a v neposlední řadě využívají srážkovou vodu nebo odpadní vodu ze sprch a umyvadel.

Šetrnost vůči vlastníkovi, tedy investorovi, spočívá v tom, že i přes mírně vyšší počáteční náklady je z dlouhodobého hlediska investice zajímavější. Je to logické: máme-li kvalitněji připravený a zpracovaný návrh a projektovou dokumentaci

V oblasti stavebních zakázek a související přípravy můžeme požadavky na sociálně a environmentálně odpovědný a inovativní přístup shrnout do pojmu šetrná budova.

a pořídíme-li kvalitnější a trvanlivější materiály a technologie, bude i výsledná budova trvanlivější a údržba a provoz jednodušší a tím pádem levnější. Kromě obvyklých developerských projektů, kdy se budova brzy po realizaci nebo i během ní prodá, je dlouhodobé hledisko pro investora zásadní.

Šetrnost k uživateli plyne z popsané kvality budovy. Kvalita vnitřního prostředí je podstatná pro dostatečný odpočinek doma nebo efektivitu a kreativitu v práci. Vnitřní prostředí neznamená jen celoročně příjemné teploty a čerstvý vzduch, ale také dostatek přirozeného světla, kvalitní umělé osvětlení, zeleň nebo celkové dispoziční řešení. Kvalitnímu prostředí se v Radě velmi věnujeme a rádi pomůžeme při přípravě konkrétních projektů jak nových, tak rekonstruovaných budov hlavně prostřednictvím projektů Zdravý domov a Zdravá škola.

Další přínosy šetrných budov kromě zmíněných přínosů pro uživatele, jako je lepší vnitřní prostředí, vyšší hodnota nemovitosti či úspora nákladů na provoz, spjaté s postupným zpřísněním energetických standardů a výstavbou a renovací kvalitnějších šetrných budov, se týkají i celé společnosti. Je to pozitivní dopad na zdraví obyvatel a nižší náklady na zdravotnictví, větší soběstačnost budov, tím i menší zranitelnost při výpadcích dodávek energie a vyšší energetická soběstačnost státu, nižší lokální znečištění a menší příspěvek ke globální změně klimatu. Energeticky úsporné stavebnictví má velký multiplikátor na výši hrubého domácího produktu, příjmu státního rozpočtu a zaměstnanosti, drtivá většina práce a materiálů je totiž domácího původu.

Kritéria pro zadání parametrů šetrnosti

V příštích dílech postupně popíšeme několik dílčích témat, která vedou ke zvýšení šetrnosti budovy. Definujeme aspekty kritérií, která mohou být využita při přípravě zadávací dokumentace nebo se stát součástí hodnocení nabídek. Hlavními tématy jsou snížení energetické náročnosti výstavby a uhlíkové stopy budovy, šetrné nakládání se zdroji surovin a podpora cirkulární ekonomiky, šetrné nakládání s vodou a adaptace na změnu klimatu, práce s lokalitou a v neposlední řadě zdravé vnitřní prostředí. ●

O ČESKÉ RADĚ PRO ŠETRNÉ BUDOVY

Česká rada pro šetrné budovy (známá také pod zkratkou CZGBC, z angl. Czech Green Building Council) sdružuje společnosti z různých sektorů ekonomiky. Spojují je kvalitní budovy a stavebnictví podporující novou výstavbu i renovace na základě principů udržitelnosti. V Česku Rada působí od roku 2009 a všechny její aktivity směřují k naplnění tzv. vize nula, tedy stavu, kdy budovy budou mít nulovou zátěž na životní prostředí v celém jejich životním cyklu. Od svého vzniku úzce spolupracuje s celosvětovou zaštiťující organizací Světovou radou pro šetrné budovy (World Green Building Council), sdružující přes devadesát zemí. V současné době má více než osmdesát členů.

Všechny informace o činnosti Rady a jejích členech naleznete na www.czgbc.org.

▶ V Humpolci minulý rok otevřeli nově opravený park Stromovka. Cílem bylo park zkulturnit a dostat do něj více lidí i kultury.

OBNOVENÝ PARK V HUMPOLCI VÍTÁ RODINY A KULTURU

Park Stromovka je jednou z nejvýznamnějších zelených ploch ve městě. Proto radnice před několika lety vypsal veřejnou architektonickou soutěž na jeho revitalizaci. Tu vyhrálo místní architektonické studio ve spolupráci se zahradními architekty.

Město si od proměny slibovalo několik věcí. Prosvětlení parku a vysekání křovisek zmenšilo prostor, kde se mohly hromadit odpadky, a zvýšil se pocit bezpečí. Prostor se měl stát atraktivnějším pro rodiny s dětmi a v sezóně se má stát místem pro pořádání různých kulturních akcí.

Architekti pojali park jako „městskou zahradu“ nabízející pestrou škálu aktivit. Uprostřed parku vznikl nový zahradní altán ve tvaru elipsy se zelenou střechou. Nově vznikla velká pobytová louka v přímé návaznosti na altán uprostřed parku. Uprostřed parku je dětské hřiště navrženo přímo pro Humpolec. Atypická prolézačka je tvořena lanovými tunely ze sítí, pohyblivé boudičky a pevné ocelové spojovací

můstky jsou doplněny skluzavkou a lanovými sítěmi. Síťový tunel je vytvořen jako upomínka na zatrubněný potok.

Součástí prací byla i obnova zeleně. Stávající stromy byly ošetřeny a ozdraveny, přerostlé a nebezpečné kmeny dělníci pokáceli. Park je doplněn o nové stromy, květinové záhony a trvalkové porosty. Ulice jsou od parku odcloněny pomocí nízkých živých plotů. V přední části altánu je pro-

najímatelný prostor, využitý jako kavárna s možností výstupu na terasu. Rekonstrukce parku byla částečně podpořena z Operačního programu Životní prostředí. ●

O OBCI

Humpolec vznikl jako strážné místo uprostřed pohraničních hvozdu, kde vedla důležitá stezka vedoucí z Prahy na Moravu. Prvním známým držitelem města byl Řád německých rytířů. V době husitských válek se celá oblast stala husitskou, z města pocházel i Jan Želivský, vůdce radikálních husitů. V Humpolci se těžilo stříbro, následně proslul soukenickou výrobou a získal přezdívku Český Manchester. V letech druhé světové války byly provedeny moderní úpravy města podle návrhu slavného architekta Josefa Gočára. Od roku 1910 byl Humpolec okresním městem, tím zůstal do roku 1960, kdy se stal součástí okresu Pelhřimov.

▶ **Vodohospodáři dokončují revitalizaci malé řeky Trkmanky u Velkých Pavlovic.**
Úpravy koryta i tůň jsou stavebně dokončeny.

ŘEKA TRKMANKA ZÍSKALA NOVÉ MEANDRY A TŮNĚ

Foto: Povodí Moravy

Povodí Moravy prodloužilo Trkmanku u Velkých Pavlovic téměř o 400 metrů a v její blízkosti nechalo vyhloubit pět tůň. Stavební práce skončily, hotová už je i výsadba více než 600 kusů dřevin, vzniká i nové biocentrum.

„Trkmanku jsme v úseku mezi Velkými Pavlovicemi a Bořeticemi prodloužili z původních 1 891 na 2 277 metrů. Vytvořili jsme výrazné říční oblouky, protierozní opatření, tůně a úkryty pro drobné živočichy. Opatření zpomalila povrchový odtok vody, výrazně zlepšila splaveninový režim a zlepšila morfologii vodního toku. Vytvořili jsme tak velmi zajímavé adaptační opatření reagující na změnu klimatu,“ popisuje generální ředitel Povodí Moravy Václav Gargulák.

Nové tůně mají různou velikost, tvar a také hloubku. „Dno tůň je v nižší úrovni než dno koryta. Tímto návrhem zajistíme stálou hladinu vody v tůňkách. Jedna tůň bude občasně průtočná a ostatní neprůtočné,“ říká Gargulák. Nové tůně v krajině vytvořily vodní plochu o celkové rozloze 3 300 čtverečních metrů. Jejich

variabilita zvyšuje různorodost živočichů a rostlin, kteří podobné biotopy osidlují.

Na stavební práce navázala výsadba. Mezi stromy, kterých bude 180, jsou zastoupeny lípy, duby, javory, habry a jeřáby. Mezi 450 keři je druhově zastoupen zejména hloh, ptačí zob, klokoč, kalina a svída. Biotop doplní technické prvky z kamene a dřeva, které budou sloužit jako úkryty pro drobné živočichy. Nově tak mezi Velkými Pavlovicemi a Bořeticemi vznikne podél dvoukilometrového úseku Trkmanky biocentrum o šířce 150 metrů.

Práce byly původně naplánovány na rok, avšak rychlý postup prací i dobré klimatické podmínky umožnily dokončit revitalizační práce v předstihu. „Pokud by přetrvávalo tak výrazné sucho, které postihovalo naše území od roku 2015 do první půlky loňského roku, museli bychom s výsadbou počkat. Současná hydrologická situace i chladnější počasí nám umožnilo zahájit výsadbu ještě v průběhu jara,“ vysvětluje Gargulák.

V současnosti Povodí Moravy realizuje řadu revitalizačních opatření. Ta vedou ke zlepšení kondice krajiny a posílení její funkce zadržet vodu. „Řekám vracíme původní charakter, realizujeme přírodě blízká opatření a revitalizujeme řeky v povodí Moravy v místech, kde jsou taková řešení možná. Je ale důležité mít na paměti, že v osídlených oblastech není možné dělat stejná opatření jako v krajině. Podobné přírodě blízké úpravy jsou součástí komplexu opatření a musí být prováděny v souladu s opatřeními pro posílení vodních zdrojů. Bez nich postrádají smysl, neboť nenahrazují vodní zdroje,“ doplňuje Gargulák. Mezi nejvýznamnější aktuální projekty státního podniku patří například dokončená renaturace Moravy u Štěpánova, napojení odstavených ramen Dyje, revitalizace Baštyňského potoka u Novosedel, revitalizace Knínického potoka u Veverských Knínic, probíhající revitalizace Bečvy u Černotína a Skaličky či připravovaná revitalizace vodohospodářského uzlu u Nedakonice. ●

► Dřevostavba v pasivním standardu uspěla v soutěži Český energetický a ekologický projekt, stavba, inovace roku.

V TÝNCI VYROSTL PASIVNÍ KOMUNITNÍ DŮM PRO SENIORY

Foto: Domy Atrea

Foto: Domy Atrea

Foto: Domy Atrea

Foto: Domy Atrea

Bytový dům Domov Podhradí vyrostl v Týnci nad Labem. Slouží jako komunitní bydlení seniorům. Součástí ucelené lokality je i permakulturní zahrada a sad. Záměrem investora areálu Podhradí je vytvoření souboru staveb pro pohodlný a důstojný život s odpovídající péčí. Popisovaná stavba bytového domu je první dokončenou stavbou v lokalitě a slouží pro komunitní bydlení věkově neomezené skupiny osob se sníženou mobilitou a soběstačností se zaměřením převážně na seniory.

Celková koncepce lokality, souboru budov a komunitní zahrady je vedena snahou o jednoduché, funkční a kultivované řešení

respektující krajinný ráz a historický kontext místa. Velký důraz je kladen na komfort a kvalitu vnitřního prostředí budovy, použití přírodních, obnovitelných materiálů, využití obnovitelných zdrojů energie, efektivní hospodaření s vodou, celkovou udržitelnost projektu, sociálně-ekonomické aspekty a osvětu.

Stavba získala cenu poroty v kategorii Budovy a projekty. Porota ocenila pohodlnost bydlení a energetickou efektivnost stavby. Budova je navržena a realizována v rámci uceleného stavebního konceptu jako dřevostavba v energeticky pasivním standardu a byla podpořena v dotačním programu Nová zelená úsporám. ●

TECHNICKÉ PARAMETRY

Celková vnitřní plocha: 720 m²
Dispozice: 10 bytů 1+kk, 4 byty 2+kk, společenská místnost a zázemí

Měrná potřeba tepla na vytápění: 13 kWh/m²a

Měrná neobnovitelná primární energie: 82 kWh/m²a

Energetická třída budovy: A – velmi úsporná

Nová zelená úsporám:

B.1 – výstavba bytových domů s velmi nízkou energetickou náročností

► V Tišnově dali dohromady Park pod kostelem. Od té doby slouží lidem a povedená revitalizace získala i odborné ocenění.

TIŠNOVSKÝ OBNOVENÝ PARK JE OZDOBOU MĚSTA

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Foto: archiv SFŽP ČR

Původně byly pod kostelem sv. Václava zahrady, které již ve středověku sloužily obyvatelům místních domů. Historické město dlouho řešilo potřebu parku a nakonec se rozhodlo právě pro tuto oblast.

Park se skládá ze dvou částí. V první lokalitě Na Hrádku – nebo též v takzvané Velké zahradě – dostalo potřebnou péči lipové stromořadí a přibýlo osvětlení. Vyrůstla tam také budova s technickým zázemím, ve které jsou veřejné toalety a kde funguje drobné občerstvení. Návštěvníci parku mohou využít posezení na terase a děti mohou vyrazit na dětské hřiště. Při rekonstrukci se samozřejmě dostalo péče původním stromům, přibýly i nové dřeviny. V parku dělníci udělali nové cesty, ať už kamenné, nebo mlatové. Na místě vznikl také malý amfiteátr pro drobnější kulturní akce. Cílem města jako investora bylo především to, aby si do parku našly cestu rodiny s dětmi a mohly v něm dobře strávit volný čas.

Rekonstrukce byla rozdělena na dvě etapy. Druhá část, Farská zahrada, je klidným

koutem, který občas probudí zvonička vybudovaná ke stému výročí založení republiky. Rozlehlé terasy nabízejí nádherný výhled na jižní část města a na protilehlé zalesněné kopce. Krásné prostředí Farské zahrady se využívá rovněž pro svatební obřady.

Proměna parku byla částečně financována z Operačního programu Životní prostředí. Zdařilá rekonstrukce neunikla porotcům

soutěže Park roku. V ročníku 2019 získala Cenu děkanky Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity. „Poté co radní vyřešili vlastnictví zpustlých zahrad, došlo k realizaci projektu, která je proměnila ve veřejný prostor, kde se občané setkávají a mají možnost aktivního odpočinku. Toto dílo tak dává příklad, že i menší město je schopné vytvořit noblesní prostor, kde se snoubí historie se současným využitím,“ konstatovala odborná porota. ●

O MĚSTĚ

Tišnov je nazýván Bránou Vysočiny. Leží asi 25 kilometrů od Brna, je rozložen v široké kotlině protékané řekou Svratkou a obklopené zalesněnými kopci. Ve městě žije necelých deset tisíc obyvatel. V písemných pramenech je Tišnov poprvé uváděn v roce 1233 v souvislosti se založením ženského cisterciáckého kláštera. Původně byl trhovou vsí na důležité obchodní zemské stezce. Po založení kláštera daroval markrabě Přemysl Tišnov cisterciáčkám, v jejichž majetku zůstal až do zrušení kláštera v roce 1782. Od roku 1896 se stal Tišnov okresním městem. V roce 1895 byl prohlášen za klimatické město, v roce 1899 bylo na úpatí lesa Klucanina postaveno léčebné sanatorium a Tišnov se stal vyhledávaným lázeňským střediskem a východiskem turistických cest v podhůří Českomoravské vrchoviny. Stal se přirozeným administrativním, hospodářským a kulturním centrem kraje.

Do paktu pro klima a energii se chce zapojit Ústí nad Labem

Zastupitelé schválili zapojení města do Paktu starostů a primátorů pro klima a energii, který má za cíl snižovat emise CO₂ a zvyšovat odolnost vůči změně klimatu.

Pakt starostů a primátorů je iniciativou měst, obcí a Evropské komise, která vznikla krátce po přijetí tzv. klimaticko-energetického balíčku v roce 2008. Samotná účast v Paktu je zdarma, oproti tomu obec získává metodickou podporu ze strany kanceláře Paktu, možnost sdílení dobré praxe s ostatními signatáři a širší možnosti

jejich financování. V Česku bylo k měsíci lednu roku 2019 v Paktu jedenáct signatářů, například Brno, Liberec, Litoměřice, Ostrava, Praha.

Město Ústí nad Labem se případným zapojením do iniciativy zaváže ke snižování emisí CO₂, zvyšování odolnosti prostřednictvím přizpůsobení se dopadům změny

klimatu. Aby mohly být tyto závazky splněny, zavazuje se město plnit různá opatření. Mezi ně patří inventura emisí a posouzení rizik a zranitelnosti v oblasti změny klimatu. Do dvou let pak město předloží akční plán pro udržitelné zdroje energie a boj proti změně klimatu a bude průběžně vytvářet zprávu o jeho plnění.

Město by tak vytvořilo ucelenou strategii snižování emisí a adaptace na změnu klimatu, na kterou by mohlo získat 80procentní dotaci až do výše 2 milionů korun z Národního programu Životní prostředí. ●

V Opavě začala stavba kanalizace

V opavských městských částech Komárov a Suché Lazce se začala stavět splašková kanalizace s čistírnou odpadních vod. Hotova by měla být za rok a půl.

Velká investice vyjde na téměř 300 milionů korun. Více než polovinu uhradí dotace z Národního programu Životní prostředí. Součástí zakázky je především více než 12 kilometrů nové splaškové kanalizace s 546 kanalizačními přípojkami, dvě výtlakové přečerpávací stanice včetně havarijních přeřadů, příjezdni

a obslužné komunikace a také centrální čistírna odpadních vod pro obě městské části. Celá stavba by měla být hotova v říjnu 2022.

„Projekt se připravoval řadu let, navíc se musel přepracovávat, a já jsem opravdu rád, že konečně začneme stavět,“ uvedl starosta městské části Komárov Lumír Měch s tím, že kanalizace

by mimo jiné měla odstranit nespolehlivost stávajícího řadu, kdy se splašky opakovaně dostávaly mimo kanály a město pak muselo kromě nákladů na likvidaci havárie platit také pokuty.

Jedná se o další ze staveb, kterými vedení města řeší dlouhodobě problematickou situaci v Opavě i jejích částech. Podobně se před nedávnem společně stavělo v Milostovicích a Zlatníkách, loni na ulici Krnovská a teď se bude pokračovat v Komárově a Suchých Lazcích akcí zatím největšího rozsahu. ●

Odebírejte **Prioritu** v elektronické podobě!

Spotřebujeme **méně** papíru, nafty a energií

Dostanete ji **hned** v den vydání

Přistane vám **do e-mailu**

priorita.cz

Pokud preferujete papírový výtisk, tak prosíme o důslednou recyklaci. Časopis do modrého kontejneru, ochrannou fólii do žlutého. Děkujeme!

AKTUÁLNÍ VÝZVY NÁRODNÍHO PROGRAMU ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

Programy zlepšování kvality ovzduší (PZKO)

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021
nebo do vyčerpání alokace

Alokace: 100 000 000 Kč

Výzva č. 2/2021 rozděluje peníze na ochranu a zlepšování kvality ovzduší. Cílem je podpořit kraje a obce s rozšířenou působností ve vytvoření Akčního plánu a zřízení místa pro jednoho nového pracovníka za účelem realizace opatření dle aktualizace programu zlepšování kvality ovzduší. Předmětem podpory je urychlení realizace závazných a podpůrných opatření vyplývajících z programů zlepšování kvality ovzduší, a to prostřednictvím zpracování Akčního plánu a jeho následného plnění.

Pakt starostů a primátorů pro klima a energii

Ukončení příjmu žádostí: 30. 7. 2021,
nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 10 000 000 Kč

Výzva č. 7/2020 podporuje zlepšení životního prostředí ve městech a obcích a přispívá k dosažení klimaticko-energetických závazků. Samosprávy mohou získat peníze na zpracování Akčního plánu pro udržitelnou energii a klima, případně jeho aktualizace, dále na organizaci Místních dnů pro klima a energii, jejichž účelem je zvýšení veřejného povědomí o ekologických tématech. Rovněž je možné podpořit zřízení jednoho nového pracovního místa pro pracovníka obce nebo městské části na plný nebo částečný pracovní úvazek. Příjemce podpory musí být již před podáním žádosti registrován v oficiální databázi signatářů Paktu starostů a primátorů.

Domovní čistírny odpadních vod

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021,
nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 200 000 000 Kč

Výzva č. 12/2019 je určena na zlepšení čištění splaškových vod pomocí domovních čistíren pro oblasti, kde není z technického či ekonomického hlediska možnost připojení nemovitostí ke stokové síti zakončené ČOV. Dotaci je možné získat na vybudování soustavy domovních čistíren odpadních vod do kapacity 50 ekvivalentních obyvatel. Příspěvek se vztahuje pouze na čistírny u budov využívaných k trvalému bydlení a na budovy ve vlastnictví obce. Soustava musí zároveň odkanalizovat minimálně 30 procent z celkového počtu obyvatel v dané části obce či města.

Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021,
nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 1 100 000 000 Kč

Výzva č. 2/2018 se zaměřuje na zlepšení zásobování pitnou vodou a vyhledávání nových zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou v odpovídající kvalitě. Do podporovaných projektů patří realizace nových nebo regenerace stávajících zdrojů vody pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou, stavba, zkapacitnění, případně rekonstrukce nefunkčních přivaděčů pitné vody a realizace průzkumných vrtů za účelem vyhledání zdrojů pitné vody pro zásobování obyvatelstva.

Dešťovka

Ukončení příjmu žádostí:
do vyčerpání alokace

Alokace: 440 000 000 Kč

Výzva č. 12/2017 podporuje udržitelné a efektivní hospodaření s vodou v obcích. Motivuje vlastníky a stavebníky obytných domů k udržitelnému a efektivnímu hospodaření s vodou a snižuje tak množství pitné vody odebírané z povrchových a podzemních zdrojů. Výzva je pokračováním úspěšného programu Dešťovka. O peníze je možné žádat na systémy, které využívají srážkovou vodu pro zalévání zahrady, na splachování toalet, případně na takové systémy, které budou recyklovat odpadní vodu. Výzva je určena pro majitele domů.

Územní studie krajiny

Ukončení příjmu žádostí: 31. 12. 2023,
nejpozději však do vyčerpání alokace

Alokace: 35 000 000 Kč

Výzva č. 14/2016 nabízí obcím kofinancování ve výši 10 procent na projekty územních studií krajiny podpořených z Integrovaného regionálního operačního programu (IROP) v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Podmínkou získání dotace je vydané rozhodnutí o poskytnutí finanční podpory v IROPu, konkrétně v prioritní ose 3 operačního programu, určené na územní studie krajiny. O dotaci mohou žádat obce s rozšířenou působností.

Foto: archiv město Písek

1

► U VODÁKA V PÍSKU JSOU ŽÁBY V BEZPEČÍ

Na počátku jara obojživelníci opouštějí svá zimoviště a míří k vodním plochám, kde se rozmnožují. V cestě jim často stojí více či méně frekventované silnice, kde pod koly automobilů každý rok skončí tisíce z nich. V Písku U Vodáka situaci vyřešili trvalými zábranami a několika podchody, financovanými z dotace OPŽP.

Hlavním důvodem k uskutečnění projektu byla podle Davida Schwedta, vedoucího oddělení zemědělství a ekologie Městského úřadu Písek, který ho měl na starosti, znalost lokality. „Dlouhodobě tu docházelo k úhynům obojživelníků při jarní migraci,“ vysvětluje. V některých letech tu podle jeho slov končilo pod koly aut velké množství žab a čolků, kteří se ze svého zimoviště v lesním komplexu zjara při vhodném počasí vydali na námluvy do přilehlých vodních ploch. V kombinaci s celkem silnou dopravní zátěží tu pak docházelo k velkým úhynům. „A proto se zrodila myšlenka vybudovat v této lokalitě v první fázi dočasná opatření k ochraně obojživelníků a následně i trvalá ochranná opatření.“ S nápadem přišel odbor životního prostředí, ale podněty přicházely i od občanů města.

S žádostí o dotaci nebyl problém

Žádání o dotaci bylo podle slov Davida Schwedta vcelku standardní. „Byly stanoveny jasné podmínky pro úspěšné podání žádosti s důrazem na ochranu obojživelníků a zvýšení jejich populace v lokalitě,“ vysvětluje.

K podání žádosti pak bylo nutné doložit běžné náležitosti jako souhlas vlastníka pozemku, finanční krytí ze strany žadatele, neboť v případě tohoto projektu bylo požadavkem předfinancování ze strany města, stanovisko AOPK, zkušenosti s dočasnými zábranami vyjádřením grafy a monitoringem z tříletého pozorování a schválení záměru Radou města.

Příprava žádosti o dotaci na první etapu probíhala již v průběhu roku 2015. Dotace byla přiznána v roce 2016 s tím, že násled-

ovala druhá etapa v podobném časovém rozmezí. Zkušenosti s podáváním žádostí na SFŽP ČR má město Písek, zastoupené odborem životního prostředí, letité, a to hned v několika oblastech. „Neměli jsme tedy s úspěšným vypracováním žádosti o dotaci na tento záměr žádný významnější problém,“ říká David Schwedt. Také spolupráci se SFŽP ČR, AOPK a dalšími subjekty hodnotí jako profesionální a efektivní.

Tři zkušební roky potvrdily potřebu trvalého řešení

Na realizaci projektu se v první fázi dočasných opatření podíleli pracovníci odboru životního prostředí, studenti Lesnických škol Písek a částečně také pracovníci Lesů města Písku a Městských služeb Písek. V této fázi

PROJEKT V ČÍSLECH

Celkové způsobilé výdaje
2 085 011 Kč

Celková výše podpory
1 668 009 Kč

Foto: archiv město Písek

se po dobu tří let, vždy na jaře před migračním tahem, budovaly dočasné zábrany v podobě speciální fólie v kombinaci se sběrnými nádobami a částečnou jednostrannou uzavírkou komunikace.

Tři roky dočasných zábran jasně prokázaly, že ochranná opatření jsou v této lokalitě trvale nutná. „Při jejich aplikaci docházelo po celou dobu ke každoročnímu nárůstu populace obojživelníků, a to v řádech stovek kusů,“ říká David Schwedt. Data z monitoringu byla podle jeho slov velmi přesná, neboť vycházela z faktického ručního sběru z nádob, který byl prováděn po dobu migrace vždy třikrát denně – ráno, kolem poledne a večer. Údaje byly zapisovány do záznamových karet s určením druhu a počtu a zaznamenáním teploty a aktuálního počasí. Následně byl proveden bezpečný přenos obojživelníků do vodních ploch. „Z těchto sběrů vzešly jasné podklady k tomu, jak a kde vybudovat v lokalitě trvalá ochranná opatření v kombinaci s podchody pod komunikací,“ říká David Schwedt o tom, co přinesl cílený monitoring migrujících obojživelníků v písecké lokalitě U Vodáka.

S podklady bylo následně seznámeno vedení radnice a na základě toho město od-souhlasilo záměr s možností získání dotace

na ochranná opatření. „Velkou výhodou bylo, že veškerá opatření byla realizována na pozemcích v majetku města Písek,“ podotýká David Schwedt.

Samotná realizace projektu pak probíhala na dvakrát. „Rozdělení do dvou etap bylo provedeno z důvodů provozních, zejména kvůli velké frekvenci aut, abychom zajistili možnost lokality objezdět,“ dodává.

V cílové lokalitě byly nainstalovány bariéry o celkové délce 480 metrů vyrobené z plechových dílců. Ty mají speciální profilování, díky kterému není možné směřem do cesty zábranu přelézt nebo podhrabat a drobní živočichové jsou naváděni k podchodům pod povrchem komunikace. Z opačné strany je ale překonání bariéry možné, takže nebrání návratu z rybníků do zimovišť. Mezi migrujícími obojživelníky se v lokalitě U Vodáka nejčastěji vyskytují ropucha obecná, skokan hnědý a zelený, ale také vzácnější blatnice skvrnitá, v menším množství se objevuje rosnička a také některé druhy čolků, jako je čolek obecný, ale i čolek horský.

Již díky dočasným ochranným opatřením se tu podle monitoringu podařilo v posledních letech zvýšit populaci obojživelníků o celých 72 procent. „A to je moc dobře,“ shodují se na městě. Ochranná opatření jako naváděcí

Foto: archiv město Písek

1. BLATNICE SKVRNITÁ je menší žába.

Při ohrožení vydává hlasité zvuky a vylučuje výměšek, který páchne po česneku, od čehož pochází starší název blatnice česneková.

2. ROPUCHA OBECNÁ vyfocena na silnici v době, kdy ochranné zábrany ještě nebyly instalovány.

3. PŘI MONITORINGU druhů někdy pomáhaly děti, které se tak přiučily něco o obojživelnících.

Foto: AOPK ČR

ŽABÍ NÁMLUVY

Období rozmnožování probíhá v závislosti na druhu od února do května. Nejlepší podmínky pro migraci obojživelníků k vodním plochám poskytují teplé a vlhké noci. Vhodné vodní zdroje pro rozmnožování jsou stojaté vody, například rybníky, umělá městská jezírka, mokřady a tůňky. V tekoucích vodách je riziko, že vajíčka a larvy budou pozřeny rybami. Samice a samci žab se přemísťují k vodě velice pomalu a v těsném fyzickém kontaktu, takzvaném amplexu. Samec je menšího vzrůstu a drží se na hřbetě samice, dokud spolu nedorazí k vodě, kde dochází k vypouštění vajíček samicí a jejich okamžitému oplodnění samcem (k vnějšímu oplození). ●

Počátek jara je pro obojživelníky nejdůležitější a zároveň nejnebezpečnější období. Všechny druhy obojživelníků jsou vázány na vodu a cesta k ní často vede přes silnice, kde mnozí z nich zahynou. Velkým rizikem pro migrující obojživelníky je také vyhrátá vozovka, kterou rádi využijí jako místo k odpočinku a která je díky osvětlení přitahujícím hmyz i zdrojem potravy.

Foto: archiv město Písek

Foto: archiv město Písek

Foto: archiv město Písek

Foto: archiv město Písek

zábrany v kombinaci s podchody však nejsou jedinými prvky pro podporu obojživelníků v této lokalitě. Celý záměr se zde snažili pojmut jako komplexní řešení celé lokality, nevyjímaje právě přilehlé rybníky, které slouží jako hlavní rozmnožovací biotop pro více než deset druhů obojživelníků. Ve spolupráci s pracovníky Fakulty rybářství a ochrany vod Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích byla zároveň přijata ještě doplňková opatření na všech rybnících v této lokalitě. Konkrétně se jednalo o úpravu rybí obsádky na takové druhové složení, které zaručí bezpečné rozmnožování všech druhů zde se vyskytujících obojživelníků,

tedy zejména zabrání predaci na pulcích a poškozování vajíček rybami. Jedná se celkem o čtyři menší rybníky, a to Beran, Tichávek, Bašta a Trubka, všechny v majetku města, na kterých byla tato doplňková opatření přijata. Každý rybník tak má svou kartu, kde je přesně definováno složení jak rybí obsádky co do druhů a maximálního počtu, tak specifika hospodaření na daném rybníce. Cílem byla nejen ochrana nové generace obojživelníků, ale také zlepšení kvality vody ve všech těchto vodních plochách. Toto nastavení plánu péče o jednotlivé rybníky by mělo do budoucna zajistit jejich převážně přírodní funkci s vyloučením intenzivního chovu ryb při zachování vysokého stupně biodiverzity a kvality vody.

Ochranná opatření zvýšila biodiverzitu lokality

Hlavním přínosem projektu je podle jeho tvůrců trvalá ochrana obojživelníků v dané lokalitě. „Také jsme získali cenné údaje týkající se druhů a počtu obojživelníků, kteří se U Vodáka vyskytují,“ připomíná David Schwedt a má na mysli údaje získané v době dočasných zábran, které byly podkladem pro podání žádosti o dotaci na trvalé zábrany. „Celý projekt hodnotíme rozhodně velice kladně také pro jeho přínos ochranné přírody v dané lokalitě, která je součástí přírodního

parku Písecké hory a zároveň se jedná o vysoce navštěvovanou lokalitu. Rádi sem zavítají občané města včetně školní mládeže. Uskutečněná opatření navíc jednoznačně zvyšují biodiverzitu lokality,“ hodnotí výstupy projektu David Schwedt.

Vlastní realizace projektu, včetně terénních úprav a dalších opatření, přirozeně a citlivě zapadla a nijak nenarušuje vzhled ani atmosféru přírodního parku.

Přesto ale ne každý s provedenými opatřeními souhlasí. Podle Davida Schwedta se někteří občané domnívají, že opatření naopak migraci obojživelníků brání. „Neuvědomují si, že účelem zábran nebylo, aby se zde obojživelníci dali hromadně pozorovat,“ vysvětluje. „Migrace často probíhá v nočních hodinách a v závislosti na klimatických podmínkách – po dešti a při vhodné teplotě,“ říká. Při slunečném počasí během dne, kdy je v parku velký pohyb lidí, není migrace nijak zvlášť intenzivní a běžný návštěvník obojživelníky zahlédne jen výjimečně. Druhou zvláštností je, jak obojživelníci, kteří se vrací zpět do svých zimovišť, najdou správný podchod. „Část občanů se domnívá, že při zpětné migraci by měli být obojživelníci navedeni do podchodů i ze strany od vodních ploch,“ rozebírá David Schwedt a vysvětluje, proč tomu tak není. „Ze strany od vody je celá trvalá bariéra přisypána a povrch zpřírodněn tak, aby obojživelníci mohli kdykoliv

Na každoroční stavbě zábran chránících migrující obojživelníky se v rámci praktické výuky podíleli studenti Lesnických škol Písek.

Foto: archiv město Písek

8

Foto: archiv město Písek

9

Foto: archiv město Písek

10

Foto: archiv město Písek

11

4.–7. BUDOVÁNÍ ZÁBRAN a podchodů vyžaduje práci s krumpáčem a podobným nářadím.

8.–11. ZÁCHRANNÉ PRÁCE svědčí mnoha obojživelníkům, ať už žábám, nebo mlokům. O jejich druzích si každý kolemjdoucí může přečíst na informační tabuli.

NĚKTERÉ DRUHY OBOŽIVELNÍKŮ

své migrační cesty nemění po celé generace, a proto je důležité tyto cesty monitorovat a zajistit opatření k jejich ochraně. Podél silnice se staví různé bariéry, například odchytové, kdy jsou instalovány plastové nebo plechové zábrany zhruba třicet centimetrů vysoké, které žáby nasměrují do sběrných nádob, což mohou být části trubek, seříznuté plastové barely, kbelíky a podobné. Odtud se přenášejí k vodě. Trvalejší bariérou jsou naváděcí stavby jako betonové zábrany a ploty, které nasměrují obojživelníky k mostu nebo podchodu u silnice. Dalšími možnými opatřeními jsou odklon dopravy během kritického období jarních tahů a vytvoření objížďky nebo instalace dopravní značky upozorňující na výskyt žab.

a v jakékoliv části těchto zábran přejít zpět. Navíc navrácení obojživelníků zpět do zimoviště v lesním komplexu je podstatně časově delší než krátký a masivní jarní migrační tah a nedochází tak k úhynům jako na jaře,“ přibližuje a uzavírá tím příběh píseckého projektu ochranných opatření migrace obojživelníků.

Město Písek bude žádat o dotace z OPŽP i nadále

Město Písek získalo z OPŽP celou řadu dotací, ať již v oblasti revitalizace vodních ploch, protipovodňových opatření, nebo odpadového hospodářství, kdy financovalo sběrné dvory, kompostárnu, podzemní kontejnery, hygienizaci, dotřídňovací linku odpadů a podobně. A mají v plánu žádat o další dotace. „Například na protipovodňová opatření v podobě polosuchých poldrů, na opatření pro zvyšování kvality ovzduší, ale také na ochranu přírody a krajiny,“ vypočítává David Schwedt. Jako příklad lze uvést úspěšné získání dotace na aktualizaci plánu územního systému ekologické stability pro celý správní obvod OPR Písek, který bude podkladem pro další rozvoj jednotlivých obcí v rámci jejich územních plánů s citlivým zakomponováním prvků ochrany přírody – biokoridorů a biocenter – a jejich zachování pro další generace. ●

OBOŽIVELNÍCI JSOU DNES CELOSVĚTOVĚ NEJRYCHLEJI MIZEJÍCÍ SKUPINOU OBRATLOVCŮ

Více než třetina všech popsanych druhů obojživelníků má na Červeném seznamu ohrožených druhů status ohrožený. Jedním z mnoha důvodů je vysoká citlivost jejich kůže na negativní změny prostředí, ke kterým dochází po celém světě. Obojživelníci jsou proto skvělými ekologickými indikátory. Ke svému životu potřebují kvalitní vodní prostředí i souš. V naší zemi jsou těmito negativními změnami krajiny například vysoká intenzita a nadužívání chemikálií v zemědělství, vysazování jehličnatých monokultur, odvodňování mokřadů a celková devastace vodních ploch a toků. Krajina se pro obojživelníky stává neprůchodnou a zamořenou nadbytkem živin v půdě a přítomností pesticidů a herbicidů. Velmi negativní dopad na populace obojživelníků má také zvýšená hustota dopravy, která je příčinou jejich vysoké úmrtnosti. K dalším negativním vlivům patří zarybňování tůň, jezírek a potůčků v rámci intenzivního chovu ryb jako jejich největších predátorů a potravních konkurentů. ●

Pro zájemce o dotace z Operačního programu Životní prostředí je na Call centru SFŽP ČR zřízena bezplatná Zelená linka 800 260 500.

Profesionálně vyškolení pracovníci radí žadatelům při řešení možných nejasností ohledně zpracování a podávání žádostí. Na níže uvedené otázky odpovídala vedoucí oddělení Call centra SFŽP ČR Jana Tlustá a Elena Bočevová z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR.

FAQ k OPŽP 2021–2027

V čem je nadcházející programové období Operačního programu Životní prostředí jiné než to předchozí? Jaké jsou novinky?

Nové dotační období se opět zaměří na podporu energetických úspor, vodohospodářské infrastruktury, prevence a přizpůsobení se suchu a povodním, kvality ovzduší, nakládání s odpady či ochrany přírody. Témata oblastí podpory jsou nastavena obdobně, liší se budou především ve struktuře a nastavení podporovaných aktivit, např. snaha o zařazení podpory na vybudování soustavy domovních ČOV do tradiční oblasti budování vodovodů a kanalizací nebo návrat podpory environmentálního vzdělávání a osvěty z prostředků EU.

Důležitou změnou je usnadnění realizace komplexnějších projektů, a to spojením více podporovaných aktivit do jedné žádosti o podporu. Novinkou pro usnadnění administrace je uplatnění tzv. zjednodušených metod vykazování. Půjde o využití paušální sazby na financování nepřímých nákladů projektů a jednotkových nákladů pro vykazování přímých realizačních nákladů ve vybraných oblastech.

Kde najdu informace k podmínkám poskytnutí podpory?

Bližší informace k Operačnímu programu Životní prostředí 2021–2027 včetně členění oblastí podpory do jednotlivých specifických cílů (SC) jsou momentálně uvedeny ve zveřejněném návrhu Programového dokumentu. Konkrétní podmínky budou uvedeny v Pravidlech pro žadatele a příjemce podpory 2021+.

Kdy se předpokládá zveřejnění Pravidel pro žadatele a příjemce podpory 2021+?

Zveřejnění první verze Pravidel pro žadatele a příjemce podpory 2021+ (tzv. PrŽaP21+) včetně kritérií přijatelnosti je plánováno po projednání na nultém zasedání Monitorovacího výboru OPŽP21+ předběžně v srpnu 2021.

V případě dalších dotazů k OPŽP můžete využít e-mailovou adresu dotazy@sfzp.cz, což doporučujeme zejména u odbornějších (technických, právních) či obsáhlejších dotazů. Zájemci o informace mají také k dispozici Zelenou linku 800 260 500.

Na jaké projekty mohu získat dotaci? Kdo je oprávněným žadatelem?

Podporované aktivity v rámci OPŽP 2021–2027 jsou shrnuty do šesti specifických cílů, které jsou definovány v návrhu Programového dokumentu. Jsou to:

- podpora opatření v oblasti energetické účinnosti
- podpora energie z obnovitelných zdrojů
- podpora přizpůsobení se změnám klimatu, prevence rizik a odolnosti vůči katastrofám
- podpora udržitelného hospodaření s vodou
- podpora přechodu k oběhovému hospodářství
- posílení biologické rozmanitosti, zelené infrastruktury v městském prostředí a snížení znečištění

Podpora z Operačního programu Životní prostředí 2021–2027 je určena veřejnému sektoru, podnikatelům i domácnostem, a to v závislosti na jednotlivých oblastech podpory.

Jak vysokou dotaci mohu získat?

Výše podpory bude nastavena individuálně k jednotlivým typům aktivit dle jejich priority. Mezi vysoce prioritní opatření jsou řazeny např. oblasti zaměřené na zvyšování energetické účinnosti, využívání obnovitelných zdrojů energie, předcházení vzniku odpadů a jeho recyklace či přírodě blízká adaptační opatření reagující na změnu klimatu.

Kdy bude k dispozici harmonogram výzev Operačního programu Životní prostředí 2021–2027?

Zveřejnění harmonogramu výzev OPŽP 2021+ předpokládáme nejdříve v září 2021. První výzvy budou zaměřeny na projekty s podporou projektové přípravy z výzev Národního programu Životní prostředí č. 3/2020: Projektová příprava – VH projekty a č. 6/2020: Projektová příprava – sucho a povodně a dále na opatření v oblasti energetické účinnosti a realizace protipovodňových opatření.

Jakým způsobem bude probíhat příjem žádostí? Kdy se očekává příjem prvních žádostí?

Žádosti se budou podávat elektronicky prostřednictvím systému ISKP 21+. Předpokládaný termín pro vyhlášení výzev a následný příjem žádostí je pravděpodobně listopad 2021.

Budu muset řešit instalaci billboardu, pamětní desky či plakátu A3?

Ano, příjemce podpory je povinen informovat veřejnost, že projekt je financován Evropskou unií prostřednictvím Operačního programu Životní prostředí 2021–2027. Konkrétní podoba nástrojů povinné publicity bude upravena v Pravidlech pro žadatele a příjemce podpory 21+ v kapitole C.4.

Plánují se na programové období 2021–2027 i jiné dotační tituly týkající se ekologie? Jakou budou mít alokaci?

Operační program Spravedlivá transformace 2021+ bude mít alokaci 42,7 miliardy korun, Modernizační fond minimálně 150 miliard korun, ve Fondu obnovy je pro zelené projekty alokováno 19 miliard korun, peníze by měly jít především na kotlíkové dotace a v prvních letech i na posílení zdrojů programu Nová zelená úsporám.

Prioritní osa 4

V minulém období OPŽP jsme podávali projekt kombinující vodní prvky a zeleň, tedy opatření, která měla různou výši podpory. Bude v následujícím období opět možné kombinovat projekty s různou výší podpory, stejně jako tomu bylo v OPŽP 2014–2021?

Podání kombinovaného projektu bude možné i v OPŽP 2021–2027, a to víceméně za obdobných podmínek, jako tomu bylo v minulém programovém období.

Rádi bychom v rámci 110. výzvy zrealizovali opatření na ochranu před vlky, konkrétně výstavbu pevného ohradníku. Jaká je minimální výška ohradníku, aby dostatečně plnil funkci ochrany stáda?

Popis oplocení sloužícího jako ochrana hospodářských zvířat před napadením velkými šelmami, včetně rozměrů a technického provedení, naleznete ve standardu AOPK ČR „Ochrana hospodářských zvířat před útoky velkých šelem“ (www.standardy.nature.cz). Aktuálně je minimální výška stanovena na 120 cm, nicméně dostatečná výška oplocení záleží na místních podmínkách, např. na svažitém pozemku je vhodná výška v rozmezí 140–160 cm. Dostatečnou výšku doporučujeme konzultovat na příslušném regionálním pracovišti AOPK ČR. ●

AKTUÁLNÍ VÝZVY OPŽP

Priorita přináší stručný přehled aktuálních výzev. Jejich kompletní znění včetně všech podporovaných aktivit naleznete na stránkách programu www.opzp.cz.

<p>Posílit biodiverzitu</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 40 000 000 Kč</p>	<p>110. výzva Cílem je zastavení úbytku biologické rozmanitosti a degradace ekosystémových služeb. Do typu podporovaných projektů a aktivit patří předcházení, minimalizace a náprava škod na majetku způsobených zvláště chráněnými druhy živočichů s výjimkou opatření proti rybožravým predátorům podporovaným v rámci akvakultury prostřednictvím Operačního programu Rybářství. Podporuje realizaci opatření na zajištění prevence a zmírnění přímých škod způsobených níže vyjmenovanými chráněnými druhy na zemědělských kulturách a hospodářských zvířatech. Podporována budou pouze opatření, která jsou předmětem notifikace u Evropské komise, tedy realizace opatření na zajištění prevence škod způsobených zvláště chráněnými druhy, jako je vlk, rys, medvěd a ještřáb. Oprávněnými příjemci podpory jsou fyzické osoby podnikající a podnikatelské subjekty působící v oblasti zemědělské prvovýroby.</p>
<p>Průzkum kontaminovaných lokalit</p> <p>Ukončení příjmu žádostí: 30. 6. 2021</p> <p>Alokace: 50 000 000 Kč</p>	<p>155. výzva umožňuje získat peníze na realizaci průzkumných a doprůzkumných prací a zpracování analýz rizik kontaminovaných nebo potenciálně kontaminovaných lokalit. Projektované průzkumné práce mají rozsah kategorie A, B dle metodického pokynu MŽP pro průzkum kontaminovaného území. V rámci této aktivity budou akceptovány pouze ty projekty, které předložily žádost pro vydání závazného stanoviska MŽP nejpozději do 30. 4. 2021. Projekty analýz rizik (realizace průzkumných prací) černých skládek jsou nezpůsobilým nákladem.</p>

PŘEHLED AKTUÁLNÍCH VÝZEV OPŽP

IDENTIFIKACE OBLASTI PODPORY			ZACÍLENÍ VÝZVY		ZÁKLADNÍ PLÁNOVANÉ ÚDAJE O VÝZVĚ		
Prioritní osa	Specifický cíl	Číslo výzvy	Podporované aktivity	Cílové skupiny	Druh výzvy	Předpokládané datum zahájení příjmu žádostí	Předpokládané datum ukončení příjmu žádostí
 3	3.4 Dokončit inventarizaci a odstranit ekologické zátěže	155	aktivita 3.4.2	veřejný sektor	průběžná (nesoutěžní)	15. 12. 2020	30. 6. 2021
 4	4.2 Posílit biodiverzitu	110	aktivita 4.2.4	vlastníci a nájemci pozemků	průběžná (nesoutěžní)	1. 12. 2017	30. 6. 2021

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
530 349 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
450 797 Kč

Brno: Obnova přírodní zahrady

Při obnově přírodní zahrady v mateřské škole přibýly přírodní prvky a ve spolupráci s rodiči byly vysazeny rostliny včetně stromů. Cílem projektu je poskytnout dětem žijícím v rušném městě pravidelný pobyt venku v přírodě a podpořit environmentální výchovu.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: Obnova přírodní zahrady Mateřské školky Brno, Uzbecká 30

Kraj: Jihomoravský

Okres: Brno-město

Příjemce podpory: Mateřská škola Brno, Uzbecká 30

Ukončení projektu: prosinec 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
508 200 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
431 970 Kč

Dětenice: Zahrada mateřské školy

Mateřská škola Dětenice nechala přeměnit venkovní prostor k environmentálnímu vzdělávání, výchově a osvětě. Chce tak u dětí podporovat pravidelný pobyt v přírodním prostředí a zdravý kontakt s rizikem. V zahradě byly vybudovány nové přírodní prvky a vysazeny stanoviště vhodné stromy.

Podoblast podpory: 6.1 – Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta

Název projektu: Přírodní zahrada ZŠ a MŠ, Dětenice, okres Jičín

Kraj: Královéhradecký

Okres: Jičín

Příjemce podpory: obec Dětenice

Ukončení projektu: listopad 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
421 746 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
253 048 Kč

Lužnice: Vodní vrt

Průzkumným hydrogeologickým vrtem byl ověřen výskyt podzemní vody v odpovídající kvalitě a kvantitě. Vrt bude napojen na vodovodní soustavu obce.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Lužnice – vrt L-1

Kraj: Jihočeský

Okres: Jindřichův Hradec

Příjemce podpory: obec Lužnice

Ukončení projektu: leden 2020

Foto: archiv SFŽP ČR

Celkové způsobilé výdaje
1 175 775 Kč

Dotace ze SFŽP ČR
823 043 Kč

Skuteč: Zabezpečení kapacity vodárny

Stávající hydrogeologický průzkumný vrt byl převeden na vodní dílo a napojen na vodárenskou soustavu města. Posílí tak zdroj pitné vody.

Podoblast podpory: 1.6.A – Průzkum, posílení a budování zdrojů pitné vody

Název projektu: Zabezpečení kapacity vodárny Skuteč

Kraj: Pardubický

Okres: Chrudim

Příjemce podpory: Městské vodovody a kanalizace Skuteč, s. r. o.

Ukončení projektu: únor 2020

Týniště n. Orlicí: Protipovodňový systém

Týniště nad Orlicí si nechalo vybudovat výstražný a varovný systém a vytvořit digitální povodňový plán. Město bývá ohrožováno povodněmi a nemělo dostatečný nástroj a systém pro prevenci povodňových škod a řízení krizových situací.

Prioritní osa 1, specifický cíl 1.4 – Podpořit preventivní protipovodňová opatření

Název projektu: Protipovodňová opatření pro město

Týniště nad Orlicí

Kraj: Královéhradecký

Okres: Rychnov nad Kněžnou

Příjemce podpory: město Týniště nad Orlicí

Ukončení projektu: 15. 6. 2018

Celkové způsobilé výdaje
2 895 885 Kč

Příspěvek EU
2 027 119 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Opava: Snížení emisí mlýnu

Mlýn Herber nechal revitalizovat aspirační systém moderních výkoných filtrů s vysokou účinností odlučování tuhých znečišťujících látek a vybudoval zásobníky na mouky a krmiva s cílem snížení emisí tuhých látek a emisí částic PM₁₀ a PM_{2,5} do ovzduší.

Prioritní osa 2, specifický cíl 2.2 – Snížit emise stacionárních zdrojů podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek

Název projektu: Mlýn Palhanec, minimalizace emisí TZ

Kraj: Moravskoslezský

Okres: Opava

Příjemce podpory: Mlýn Herber, s. r. o.

Předpokládané ukončení projektu: 29. 10. 2018

Celkové způsobilé výdaje
32 039 693 Kč

Příspěvek EU
24 029 769 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Lehotice: Biokoridory

Na stávajících oraných plochách jsou vysazovány vegetační prvky v krajině. Výsadba stromů s podsadou keřů formou nové výsadby tak obohatí lány, které byly bez vegetace. Na místě tak vzniknou regionální biokoridory.

Prioritní osa 4, specifický cíl 4.3 – Posílit přirozené funkce krajiny

Název projektu: Regionální biokoridory v k. ú. Lehotice

Kraj: Zlínský

Okres: Kroměříž

Příjemce podpory: obec Lehotice

Předpokládané ukončení projektu: 31. 7. 2021

Celkové způsobilé výdaje
3 390 453 Kč

Příspěvek EU
3 390 453 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Praha 8: Zateplení MŠ

U budovy mateřské školy Sokolovská se podařilo snížit energetickou náročnost zateplením, výměnou dveří a oken, dále byl zaveden ekologicky šetrný způsob provozu budovy, a to pomocí energetického managementu.

Prioritní osa 5, specifický cíl 5.1 – Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie

Název projektu: MŠ Sokolovská, Praha 8 – snížení energetické náročnosti objektu

Kraj: hlavní město Praha

Městská část: Praha 8

Příjemce podpory: Servisní středisko pro správu svěřeného majetku MČ Praha 8

Ukončení projektu: 16. 1. 2020

Celkové způsobilé výdaje
2 548 260 Kč

Příspěvek EU
1 019 304 Kč

Foto: archiv SFŽP ČR

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

MODERNIZAČNÍ FOND

Čistý vzduch
a zdravé klima
pro život
našich dětí

Česká republika bude jako jedna z prvních v Evropské unii čerpat **150 miliard korun z Modernizačního fondu**. Peníze půjdou na zelené projekty, které zbaví domácí energetiku závislosti na uhlí a urychlí nástup nových zdrojů energie. Podpoří zaměstnanost a ekonomickou prosperitu. Výsledkem bude **čistší vzduch a zdravější prostředí pro náš život**.

www.modernizacni-fond.cz

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Životní prostředí

Priorita | měsíčník Státního fondu životního prostředí ČR | vydává Státní fond životního prostředí ČR, rezortní organizace Ministerstva životního prostředí | ročník 14 | číslo 6 | červen 2021 | časopis je distribuován bezplatně, pouze na území ČR | **adresa redakce:** Olbrachtova 2006/9, 140 00 Praha 4 | **kontakt na redakci:** priorita@sfzp.cz | **objednávky:** www.sfpz.cz, www.opzp.cz | **redakce:** šéfredaktor: Jan Rödling; redaktorka: Barbora Scheinherrová; grafická úprava: Eva Štanglová | **fotografie na titulní straně:** © Shutterstock/Taraki | **číslo registrace:** MK ČR E 18178 | Tento časopis je tištěn dle ekologických standardů. | Texty z časopisu Priorita je možné přetiskovat za předpokladu uvedení autora a zdroje.

Prosíme o správné vytřídění recyklovatelného obalu i časopisu.